

st. str. mgr Damian Witczak

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Prawnokarna ochrona danych osobowych zawartych w oświadczeniu majątkowym funkcjonariusza pożarnictwa

Streszczenie

W artykule przedstawiono charakterystykę prawnokarnej ochrony danych osobowych zawartych w oświadczeniu majątkowym funkcjonariusza pożarnictwa. Uwzględniono w nim podstawy prawne wynikające z Ustawy z sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych, a także Ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, odnoszącej się do obowiązku funkcjonariusza pożarnictwa do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Celem autora artykułu było wzrost świadomości prawnej wśród funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej w zakresie ochrony ich danych zawartych w oświadczeniu, którego złożenie stanowi jeden z obowiązków wynikających z posiadania statusu funkcjonariusza pożarnictwa.

W artykule przedstawiono rozważania na temat prawnokarnej ochrony danych osobowych, traktując o nich szerzej niż jedynie przez pryzmat Ustawy o ochronie danych osobowych. Materiał wzbogacono o ogólne zagadnienie dotyczące problematyki ochrony danych osobowych, jak również przepisy karne.

Słowa kluczowe: funkcjonariusz pożarnictwa, strażak, ochrona danych osobowych, oświadczenie majątkowe

The Legal Protection of the Personal Data Included in the Fire Officer's Assets Declaration

Abstract

The article describes the characteristics of the legal protection of the personal data included in the fire officer's assets declaration. The paper includes the legal

basis resulting from the Law of 29 August 1997 about the personal data protection as well as the Law about the State Fire Service concerning the fire officer duty to provide his assets declaration. The article aims at rising the legal awareness concerning the fire officer's personal data protection included in the declaration. To provide such a declaration is one of the fundamental fire officer's duties. The article deeper discusses some legal problems of the data protection than to see it only from the perspective of the Law. The paper has provided, both some general problems concerning the personal data protection and the penal regulations.

Keywords: fire officer, firefighter, personal data protection, assets declaration

WPROWADZENIE

Problematyka prawnokarnej ochrony danych osobowych zawartych w oświadczeniu o stanie majątkowym funkcjonariusza pożarnictwa w kontekście ustawowego obowiązku jest obecnie szczególnie aktualna. Stosowanie bowiem przepisów o ochronie danych osobowych w obszarze pełnienia służby w Państwowej Straży Pożarnej (PSP) rodzi liczne wątpliwości i kontrowersje. Z jednej strony, informacje dotyczące majątku funkcjonariusza pożarnictwa niewątpliwie należą do sfery życia prywatnego, podlegającego konstytucyjnej ochronie i objęte są autonomią informacyjną¹. Z drugiej zaś, na mocy przepisów szczególnych z zakresu tej autonomii, zostały wyłączone ściśle określone informacje dotyczące osób pełniących funkcje publiczne. W stosunku do funkcjonariuszy pożarnictwa przepisem szczególnym jest art. 57a ust. 6 – 12 Ustawy z 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej². Na mocy tego przepisu podmioty korzystające ze statusu funkcjonariusza pożarnictwa zobowiązane są do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Takie oświadczenie dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością ustawową.

1 J. Sieńczyło-Chlabicz: Wolność prasy a ochrona danych osobowych osób pełniących funkcje publiczne, [w:] A. Nerka, T. Wyka (red.): *Granice ochrony danych osobowych w stosunkach pracy*, Warszawa 2009, s. 126; P. Litwiński: *Zasada autonomii informacyjnej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego a stosowanie przepisów o ochronie danych osobowych*, [w:] P. Fajgielski (red.): *Ochrona danych osobowych w Polsce z perspektywy dziesięciolecia*, Lublin 2008, s. 169-184.

2 Ustawa z 24 sierpnia 1991 r., o Państwowej Straży Pożarnej, tj. DzU 2016, poz. 603., zwana dalej UoPSP.

Rozważenia wymaga zatem zakres prawa do ochrony danych osobowych osób pełniących służbę w PSP. Należy zatem zbadać, czy zakres prawnokarnej ochrony danych osobowych strażaka różni się od zakresu ochrony danych osobowych innych osób fizycznych – nieposiadających statusu funkcjonariusza pożarnictwa, a także, czy każdy strażak w równym stopniu korzysta z ochrony danych osobowych. Wyjaśnienia wymaga również, czy celowa i zasadna jest odmienna interpretacja, w świetle której osoba pełniąca służbę w PSP powinna korzystać z zawężonego zakresu ochrony danych, ze względu na charakter wykonywanego zawodu. Problematyka ochrony danych osobowych funkcjonariusza pożarnictwa dotyka zarówno prawa do prywatności osoby pełniącej służbę, jak i konieczności złożenia oświadczenia majątkowego w ustawowym terminie. Konieczne jest zatem uwzględnienie zarówno uregulowań konstytucyjnych traktujących o ochronie danych osobowych jako jedną z wolności obywatelskich, a także ustawodawca zwykłego w szczególności ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych³ i wspomnianej już wcześniej – Ustawy z 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej.

1. PODSTAWY PRAWNE OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Ustawodawca, dążąc do zabezpieczenia prywatności⁴, przyznaje każdemu prawo do ochrony danych osobowych. Zasady przetwarzania danych osobowych określa Ustawa z 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze⁵. Zaznaczenia wymaga, że

3 Ustawa z 29 sierpnia 1997 r., o ochronie danych osobowych, t.j. DzU 2015, poz. 2135 z późn. zm., zwana dalej UoOchDO.

4 U. Jackowiak: Ochrona danych osobowych w prawie pracy, PiZS 1998, Nr 7-8, s. 31.

5 Rozporządzenie z 29 kwietnia 2004 r., w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, DzU 2004, Nr 100, poz. 1024; Rozporządzenie z 11 grudnia 2008 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, DzU 2008, Nr 229, poz. 1536; Rozporządzenie dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych DzU 2004, Nr 94, poz. 923; Rozporządzenie z 11 maja 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, DzU 2011, Nr 103, poz. 601; Rozporządzenie z 11 maja 2015 r. w sprawie

na system ochrony danych osobowych składają się również inne przepisy prawne regulujące kwestię wykorzystania danych osobowych. W przypadku funkcjonariuszy pożarnictwa zasadnicze znaczenia mają przepisy Ustawy z 5 sierpnia 2010 roku o ochronie informacji niejawnych⁶.

Przetwarzanie danych osobowych może mieć miejsce ze względu na dobro publiczne, dobro osoby, której dane dotyczą lub dobro osób trzecich⁷. Z kolei gwarancje konstytucyjne w zakresie ochrony danych osobowych zwiera art. 51 Konstytucji RP. Zaznaczenia wymaga, że prawo do ochrony danych osobowych należy do konstytucyjnie zagwarantowanych wolności i praw obywatela. Zasadnicze znaczenie należy przypisać art. 51 Konstytucji RP, który stanowi gwarancję – wspomnianej już – autonomii informacyjnej. W przepisie tym zawarto zarówno zakazy i obowiązki spoczywające na organach władzy publicznej, jak i prawa przysługujące obywatelowi. Stosownie do treści przepisu art. 51 ust. 1 Konstytucji RP, obowiązek ujawnienia informacji dotyczących osoby może być nałożony jedynie ustawą. Ponadto, pozyskiwanie, gromadzenie i udostępnianie takich informacji ograniczone jest do przypadków niezbędnych w demokratycznym państwie prawnym. Zaznaczenia wymaga, że brak ściśle wytyczonej granicy pomiędzy informacją o charakterze zbędnym i niezbędnym⁸. Wątpliwości te wyjaśnił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 12 listopada 2002 roku, stwierdzając, że „wprawdzie przesłanka „niezbędności” nie jest w art. 51 ust. 2 Konstytucji RP samodzielnie definiowana, to nie powinno budzić wątpliwości, że pojęcie to nawiązuje do treści art. 31 ust. 3 (zasada proporcjonalności) – chociaż pełni tu rolę czynnika samoistnie ograniczającego wprost zakres gwarancji konstytucyjnej, podczas gdy zasada proporcjonalności uzasadnia ingerencję w treść samego prawa, niezależnie od jego ujęcia w normie konstytucyjnej. Pojęcie „niezbędności” powinno w konsekwencji co najmniej uwzględniać te same elementy, które Konstytucja wskazuje dla ustalenia, jakie warto-

sposobu prowadzenia przez administratora bezpieczeństwa informacji rejestru zbiorów danych, DzU 2015, poz. 719; Rozporządzenie z 11 maja 2015 r. w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań w celu zapewniania przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa informacji, DzU 2015, poz. 745.

6 Ustawa z 5 sierpnia 2010 r., o ochronie informacji niejawnych, DzU 2010, Nr 182, poz. 1228 z późn. zm.

7 Art. 1 UoOchDO.

8 A. Siostrzonek: Dane osobowe gromadzone w bazach danych, Rejent 1999, Nr 9, s. 272.

ści mogą uzasadniać konieczność w demokratycznym państwie ingerencji w sferę gwarantowanych konstytucyjnie praw i wolności, a mianowicie bezpieczeństwo, porządek publiczny, ochrona środowiska, zdrowie i moralność publiczna, a także wolności i prawa innych osób⁹.

Podkreślenia wymaga, że prawo do ochrony danych osobowych nie jest jednak prawem o charakterze absolutnym¹⁰. Konstytucja RP dopuszcza obowiązek ujawnienia określonych informacji osobowych w przypadkach wskazanych w ustawie. W stosunku do funkcjonariuszy pożarnictwa obowiązek ujawnienia określonych informacji wprowadza ustawa o Państwowej Straży Pożarnej¹¹. Wspomnieć należy również, że Konstytucja RP przyznaje każdemu ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych¹². Ograniczenie tego prawa może określić jedynie ustawa. Niezwykle ważne jest również prawo żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą¹³.

W kontekście powyższego, szczegółowej analizie poddać należy przepisy ustawy o ochronie danych osobowych. Wprowadza ona generalny zakaz przetwarzania danych osobowych. Od tej zasady są jednak wyjątki. Ustawa wprowadza zamknięty katalog przesłanek uchylających powyższy zakaz. Ustawa o ochronie danych osobowych wprowadza szereg pojęć, których zrozumienie jest niezbędne dla prawidłowego określenia prawnych skutków naruszenia przepisów tejże ustawy. Należą do nich: dane osobowe, przetwarzanie danych osobowych, zabezpieczenie danych osobowych, administrator danych osobowych.

Dane osobowe to wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej¹⁴. Użyte w ustawie wyrażenie

9 Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 listopada 2002 r., SK 40/01, OTK-A 2002, Nr 6, poz. 81.

10 A. Drozd: Zakres zakazu przetwarzania danych osobowych, PiP 2003, Nr 3, s. 49.

11 Art. 57a ust. 6 – 12 UoPSP.

12 Art. 51 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., DzU 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm., zwana dalej Konstytucja RP. Urzędowe dokumenty i zbiory danych to takie, które zostały pozyskane i zgromadzone na podstawie ustawy przez uprawniony podmiot tj. organ władzy publicznej lub instytucji państwowej (P. Winczorek, Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Warszawa 2000, s. 70).

13 Art. 51 ust. 4 Konstytucji RP.

14 Art. 6 ust. 1 UoOchDO.

„wszelkie informacje” należy ujmować szeroko. Będą to zatem wszelkiego rodzaju informacje, które stanowią dane odnoszące się do konkretnej osoby. Z kolei identyfikacja lub możliwość zidentyfikowania to możliwość ustalenia tożsamości lub rozpoznania podmiotu¹⁵. Z orzecznictwa wynika, że identyfikacja osoby fizycznej może nastąpić bez wskazania imienia i nazwiska, wskutek opublikowania takich danych jak: wiek, zawód, stan cywilny, miejsce zamieszkania, numer telefonu, opisu stosunków rodzinnych lub małżeńskich¹⁶. Zatem identyfikacja małżonka funkcjonariusza pożarnictwa może zaistnieć na skutek upublicznienia danych zawartych w oświadczeniu majątkowym strażaka.

Wyjaśnienia wymaga również określenie „przetwarzanie danych”. Zgodnie z ustawą są to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych¹⁷.

Ustawa definiuje również pojęcie administratora danych. Jest to organ, jednostka organizacyjna, podmiot lub osoba, o których mowa w art. 3 ustawy¹⁸, decydujące o celach i środkach przetwarzania danych osobowych¹⁹. Administratorem danych osobowych strażaka jest właściwy komendant Państwowej Straży Pożarnej.

15 M. Szymczak (red.): Słownik języka polskiego, t. III, Warszawa 1998, s. 951.

16 Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 11 października 2013 r., II SA/Kr 682/13, Lex nr 1384885; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 20 marca 2014 r., II SA/Kr 127/14, Lex nr 1520003; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 9 kwietnia 2013 r., II SA/Wa 211/13, Lex nr 1317030.

17 Art. 7 pkt 2 UoOchDO.

18 Zgodnie z art. 3 UoOchDO, ustawę stosuje się do organów państwowych, organów samorządu terytorialnego oraz do państwowych i komunalnych jednostek organizacyjnych. Ustawę stosuje się również do: 1) podmiotów niepublicznych realizujących zadania publiczne, 2) osób fizycznych i osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, jeżeli przetwarzają dane osobowe w związku z działalnością zarobkową, zawodową lub dla realizacji celów statutowych – które mają siedzibę albo miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, albo w państwie trzecim, o ile przetwarzają dane osobowe przy wykorzystaniu środków technicznych znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

19 Art. 7 pkt 4 UoOchDO.

2. OŚWIADCZENIE MAJĄTKOWE FUNKCJONARIUSZA POŻARNICTWA

Ustawodawca nakłada na funkcjonariuszy pożarnictwa obowiązek składania oświadczeń o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to składane jest przy nawiązaniu lub rozwiązaniu stosunku służbowego, corocznie, a także na żądanie przełożonego uprawnionego do mianowania lub powołania²⁰. Zgodnie z ustawą powinno ono zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, uczestnictwie w spółkach cywilnych lub spółkach prawa handlowego, posiadanych udziałach lub akcjach w tych spółkach, mieniu nabytym od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, mieniu ruchomym, innych prawach majątkowych oraz o zobowiązaniach pieniężnych. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub w spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej²¹.

Coroczne oświadczenie majątkowe należy złożyć do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego²². Przy nawiązywaniu stosunku służbowego strażak składa oświadczenie o stanie majątkowym w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia służby²³. W przypadku rozwiązania stosunku służbowego z uwagi na zaistnienie fakultatywnej lub obligatoryjnej podstawy do zwolnienia²⁴, oświadczenie należy złożyć przed wydaniem decyzji o zwolnieniu ze służby. W przypadku gdy zwolnienie następuje ze względu na pisemne żądanie strażaka w terminie do trzech miesięcy, wówczas ma on obowiązek

20 Art. 57a ust. 6 UPSP.

21 Art. 57a ust. 6 UPSP.

22 Art. 57a ust. 7 UPSP.

23 Przepis § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 25 lutego 2008 r. w sprawie trybu postępowania w sprawach oświadczeń o stanie majątkowym strażaków Państwowej Straży Pożarnej oraz wzoru oświadczenia o stanie majątkowym osób pełniących funkcje organów Państwowej Straży Pożarnej, t.j. DzU 2013, poz. 1591 z późn. zm., zwane dalej RozpOśwMajPSP

24 Art. 43 ust. 2 pkt 1-4 i 6 oraz ust. 3 UoPSP w zw. z § 2 ust. 3 RozpOśwMajPSP.

złożyć oświadczenie majątkowe równocześnie z pisemnym zgłoszeniem żądania zwolnienia ze służby²⁵.

Tryb postępowania w sprawach oświadczeń o stanie majątkowym strażaków Państwowej Straży Pożarnej oraz jego wzór określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 25 lutego 2008 r. w sprawie trybu postępowania w sprawach oświadczeń o stanie majątkowym strażaków Państwowej Straży Pożarnej oraz wzoru oświadczenia o stanie majątkowym osób pełniących funkcje organów Państwowej Straży Pożarnej²⁶. Oświadczenie o stanie majątkowym osoby pełniące funkcje organów Państwowej Straży Pożarnej składają na formularzu, którego wzór określa załącznik do powyższego rozporządzenia.

Rozporządzenie określa również właściwe podmioty, którym należy złożyć oświadczenie. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej oraz jego zastępcy składają oświadczenie ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Komendanci wojewódzcy Państwowej Straży Pożarnej, Rektor-Komendant Szkoły Głównej Służby Pożarniczej oraz komendanci pozostałych szkół Państwowej Straży Pożarnej, strażacy pełniący służbę w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej, strażacy oddelegowani do służby poza Państwową Strażą Pożarną oraz strażacy oddelegowani do pełnienia służby poza granicami państwa składają oświadczenie Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej. Komendanci powiatowi (miejscy) Państwowej Straży Pożarnej oraz strażacy pełniący służbę w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej składają oświadczenie właściwym komendantom wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej. Rektorowi-Komendantowi Szkoły Głównej Służby Pożarniczej oraz komendantom pozostałych szkół Państwowej Straży Pożarnej składają – strażacy pełniący służbę w tych jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej. Z kolei strażacy pełniący służbę w komendach powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej oraz pełniący służbę w jednostkach ratowniczo-gaśniczych komendantom powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej. W innych przypadkach strażacy składają oświadczenie przełożonemu uprawnionemu do mianowania lub powołania właściwemu według ostatniego miejsca pełnienia służby²⁷.

25 Art. 43 ust. 2 pkt 5 UoPSP w zw. z § 2 ust. 3 RozpOśwMajPSP.

26 t.j. DzU 2013, poz. 1591 z późn. zm.

27 § 5 RozpOśwMajPSP.

Na uwagę osobną zasługuje tryb przekazania oświadczenia majątkowego. Przesyła się je lub składa osobiście u osoby wyznaczonej przez kierownika jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Z kolei Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej oraz jego zastępcy oświadczenie o stanie majątkowym składają w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Oświadczenie składa się w zamkniętej kopercie, na której czytelnie umieszcza się następujące dane: imię i nazwisko składającego oświadczenie, imię ojca, rok urodzenia, nazwę komórki lub jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, w której składający oświadczenie pełni służbę. Obligatoryjnym elementem jest oznaczenie koperty napisem „oświadczenie majątkowe”. Osoba przyjmująca oświadczenie oznacza je numerem, pod którym zostało ono zarejestrowane w rejestrze oświadczeń majątkowych. Z obowiązku złożenia oświadczenia nie są zwolnieni strażacy tymczasowo aresztowani. Składają oni oświadczenie za pośrednictwem właściwej kancelarii zakładu karnego lub aresztu śledczego. Zaznaczenia wymaga, że w przypadku osób pełniących funkcje organów Państwowej Straży Pożarnej co do których zastosowano tymczasowe aresztowanie, druki oświadczeń przekazuje jednostka organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej lub komórka organizacyjna Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, w której ostatnio osoby te pełniły służbę²⁸.

Przełożeni uprawnieni do mianowania lub powołania lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do analizy złożonych oświadczeń o stanie majątkowym. Ustawa określa zakres dopuszczalnej analizy, która polega na porównaniu treści oświadczenia z treścią uprzednio złożonych oświadczeń oraz porównaniu treści oświadczenia z innymi informacjami znajdującymi się w aktach osobowych strażaka. Z analizy wyłączone jest oświadczenie złożone przy nawiązywaniu stosunku służbowego²⁹.

Rozszerzeniem obowiązku informowania jest sytuacja określona w art. 57b ust. 1 UPSP. Na tej podstawie strażak ma obowiązek poinformowania przełożonego uprawnionego do mianowania lub powołania o zaistnieniu zdarzeń określonych w tym przepisie, dotyczących małżonka, wstępnych, zstępnych pierwszego stopnia lub rodzeństwo pozostające z nim we wspólnym

28 § 6 RozpOśwMajPSP.

29 Art. 57a ust. 8 UoPSP.

gospodarstwie domowym³⁰. Zbiór powyższych informacji prowadzi Komentant Główny Państwowej Straży Pożarnej. Zawiera on następujące informacje: imię i nazwisko strażaka, jego stanowisko służbowe, miejsce pełnienia służby, imię i nazwisko małżonka, wstępnych, zstępnych pierwszego stopnia lub rodzeństwo pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, nazwę i siedzibę przedsiębiorcy dostarczającego wyroby lub świadczącego usługi z zakresu ochrony przeciwpożarowej oraz dane dotyczące faktu bycia przez te osoby wykonawcą w rozumieniu ustawy Prawo zamówień publicznych³¹.

3. ZAKRES OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH ZAWARTYCH W OŚWIADCZENIU MAJĄTKOWYM FUNKCJONARIUSZA POŻARNICTWA

Gromadzenie oświadczeń majątkowych funkcjonariuszy pożarnictwa stanowi niewątpliwie przetwarzanie danych osobowych. Polega bowiem na ich zbieraniu i przechowywaniu³². Ustawa wprowadza wymóg przechowywania takich oświadczeń przez okres 10 lat³³. Podkreślenia wymaga, że zasady oraz tryb gromadzenia danych osobowych zawartych w oświadczeniu majątkowym funkcjonariuszy pożarnictwa normują zarówno przepisy ustawy o ochronie

30 Zdarzeniami tymi są: 1) podjęcie przez małżonka strażaka, jego wstępnych, zstępnych pierwszego stopnia lub rodzeństwo pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych u przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie ochrony przeciwpożarowej polegającą na dostarczaniu wyrobów, których wykaz ustalają przepisy wydane na podstawie art. 7 ust. 14 pkt 1 ustawy z 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej lub świadczeniu usług podlegających sprawdzeniu w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych, o których mowa w art. 23; 2) posiadanie przez osoby, o których mowa w pkt 1, w spółkach prawa handlowego prowadzących działalność w zakresie wskazanym w pkt 1 więcej niż 10% akcji lub udziałów przedstawiających więcej niż 10% kapitału zakładowego – w każdej z tych spółek; 3) fakt bycia przez osoby, o których mowa w pkt 1, wykonawcami w rozumieniu ustawy z 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, 984 i 1047) na rzecz organów i jednostek podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (art. 57b ust. 1 UoPSP).

31 Art. 57b UoPSP.

32 Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 19 lutego 2002 r., U 3/01 OTK-A 2002, Nr 1, poz. 3.

33 Art. 57a ust. 10 UoPSP.

danych osobowych, jak i ustawy o Państwowej Straży Pożarnej³⁴. Ochrona danych osobowych polega generalnie na określeniu kto, kiedy i w jaki sposób może je przetwarzać³⁵. Zasadnicze znaczenie dla ochrony danych osobowych zawartych w oświadczeniu majątkowym funkcjonariusza pożarnictwa ma ochrona karna.

W odniesieniu do zakresu informacji jakie powinny znaleźć się w oświadczeniu majątkowym podkreślenia wymaga, że jest on dość szeroki. Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym stanowią tajemnicę prawnie chronioną i podlegają ochronie przewidzianej dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone”³⁶. Zgodnie z ustawą, informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „zastrzeżone”, jeżeli nie nadano im wyższej klauzuli tajności, a ich nieuprawnione ujawnienie może mieć szkodliwy wpływ na wykonywanie przez organy władzy publicznej lub inne jednostki organizacyjne zadań w zakresie obrony narodowej, polityki zagranicznej, bezpieczeństwa publicznego, przestrzegania praw i wolności obywateli, wymiaru sprawiedliwości albo interesów ekonomicznych Rzeczypospolitej Polskiej³⁷.

Klauzuli tajności „zastrzeżone” nie posiadają oświadczenia, co do których strażak złożył pisemną zgodę na ich ujawnienie. Na tym tle pojawia się kwestia odpowiedzialności karnej za ujawnienie informacji o strażaku, który nie wyraził na to pisemnej i co do którego nie znajduje zastosowanie art. 57a ust. 11. Zgodnie bowiem z treścią tego przepisu, informacje zawarte w oświadczeniach o stanie majątkowym osób pełniących funkcję organów Państwowej Straży Pożarnej są publikowane bez ich zgody na właściwych stronach BIP³⁸.

34 Art. 51 ust. 1 Konstytucji RP odnosi się nie tylko od ustawy o ochronie danych osobowych, ale również do innych ustaw normujących zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji (G. Sibiga: Postępowanie w sprawach ochrony danych osobowych, Warszawa 2003, s. 27).

35 K. Wygoda: Polska ustawa o ochronie danych osobowych jako jedna z gwarancji prawa do prywatności, *Humanistyczne Zeszyty Naukowe* 1998, Nr 13, s. 119; G. Szpor: Publicznoprawna ochrona danych osobowych, *PUG* 1999, Nr 12, s. 10.

36 Art. 57a ust. 9 UPSP.

37 Art. 5 ust. 4 ustawy z z 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, *DzU* 2010, Nr 182, poz. 1228 z późn. zm., zwana dalej UoOchIN.

38 Dotyczy to w szczególności Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej, komendantów miejskich/powiatowych Państwowej Straży Pożarnej.

Nie dotyczy to jednak danych osobowych takich jak: data urodzenia, numer PESEL, miejsce zamieszkania oraz miejsca położenia nieruchomości³⁹.

W stosunku do informacji zawartych w oświadczeniu majątkowym strażaka, który wyraził pisemną zgodę na ich ujawnienie zastosowanie mają przepisy ustawy o ochronie danych osobowych, z zastrzeżeniem regulacji zawartej w ustawie o Państwowej Straży Pożarnej. Ogólne materialne przesłanki przetwarzania danych osobowych zawiera art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych. Przesłanki te, są co do zasady równoprawne. W literaturze wskazuje się, że pierwszeństwo stosowania należy przyznać przesłance zgodności z przepisami prawa⁴⁰. Nie oznacza to jednak obojętności co do podstawy stanowiącej przesłankę przetwarzania danych. Wynika to z różnych konsekwencji prawnych⁴¹. Zaistnienie w danym przypadku dwóch lub więcej przesłanek legalizujących przetwarzanie danych osobowych nie wpływa na swobodę posługiwania się nimi. Każda z wymienionych we wskazanym artykule okoliczności posiada charakter autonomiczny i niezależny. W stosunku do funkcjonariusza pożarnictwa zasadnicze znaczenie mają przesłanki legalizujące przetwarzanie danych z uwagi na niezbędność realizacji uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa⁴², a także niezbędność od wykonywania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego⁴³. Uzasadnia to stwierdzenie, że nie wymaga się wyrażenia zgody przez strażaka w sytuacji, gdy na przetwarzanie danych zezwalają przepisy prawa.

W granicach wyznaczonych w ustawie dopuszczalne jest przetwarzanie danych osobowych. Zatem zaistnienie którejkolwiek z przesłanek umożliwia administratorowi udostępnienie innym podmiotom udostępnienie innym podmiotom zgromadzone przez siebie dane osobowe. Na tym tle nasuwa się pytanie, czy wobec wystawienia okoliczności podanych w ustawie o ochronie danych osobowych przepisy prawne dopuszczają ujawnienie danych zawartych w oświadczeniu majątkowym funkcjonariusza.

39 Art. 57a ust. 11 UoPSP.

40 W. Zimny: Przesłanki legalizujące przetwarzanie, *Ochrona Danych Osobowych* 2000, Nr 4, s. 5-7.

41 Zob. art. 32 ust. 1 pkt 7 i 8 UoOchDO.

42 Art. 23 ust. 1 pkt 2 UoOchDO.

43 Art. 23 ust. 1 pkt 4 UoOchDO.

Zaznaczenia wymaga, że zgodnie z ustawą dopuszczenie do pracy lub pełnienia służby na stanowiskach albo zlecenie prac, związanych z dostępem danej osoby do informacji niejawnych o klauzuli „zastrzeżone” może nastąpić po pisemnym upoważnieniu przez kierownika jednostki organizacyjnej, jeżeli nie posiada ona poświadczenia bezpieczeństwa bądź po odbyciu szkolenia w zakresie ochrony informacji niejawnych⁴⁴.

W stosunku do funkcjonariuszy pożarnictwa będących osobami pełniącymi funkcje organów Państwowej Straży Pożarnej ujawnienie ściśle określonych informacji zawartych w oświadczeniu majątkowym uzasadnione jest względami społecznymi. Na uwagę zasługuje orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 25 października 2005 roku, w którym odniósł się do przewidzianego w prawie polskim obowiązku składania i publikowania oświadczeń majątkowych. Wprawdzie sprawa dotyczyła danych osobowych radnego, aczkolwiek problematyka podejmowana w sprawie pozostaje aktualna również w odniesieniu do funkcjonariuszy pożarnictwa. Trybunał wskazuje, że pełny charakter informacji czyni realnym założenie zgodnie z którym przepisy prawne spełniają swój cel udostępnienia opinii publicznej wyczerpującego obrazu sytuacji majątkowej funkcjonariuszy pożarnictwa⁴⁵. Dodatkowym obowiązkiem przedstawienia informacji na temat majątku, włącznie z majątkiem objętym wspólnością majątkową uzasadniony jest dążeniem do zniechęcenia ukrywania aktywów przez nabywanie składników majątkowych na nazwisko małżonka funkcjonariusza pożarnictwa. Z kolei jeśli chodzi o dostęp do treści informacji publikowanych w Biuletynie informacji Publicznej uznano, że jest to gwarancja kontroli ze strony opinii publicznej.

Ustawa wprowadza szereg obowiązków administratora danych. Przede wszystkim jest on zobowiązany zastosować środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną. W szczególności administrator powinien zabezpieczyć dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem⁴⁶.

44 Art. 21 ust. 4 UoOchIN.

45 Por. Decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 25 października 2005 r., w sprawie Wypych v. Polska, nr 2428/05, LEX nr 157749.

46 Art. 36 ust. 1 UoOchDO.

Administrator danych może powołać administratora bezpieczeństwa informacji, którego głównym obowiązkiem jest zapewnianie przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych⁴⁷.

Zgodnie z przepisami ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym osób pełniących funkcje organów PSP są jawne, z wyłączeniem danych dotyczących daty urodzenia, numeru PESEL, miejsca zamieszkania oraz miejsca położenia nieruchomości. Przepisy te stanowią o legalności przetwarzania danych osobowych tych podmiotów. Zgodnie bowiem z ustawą o ochronie danych osobowych możliwość przetwarzania danych wówczas gdy odbywa się to w oparciu o szczególny przepis prawa⁴⁸. Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że opublikowanie w BIP oświadczeń majątkowych strażaków niepełniących funkcji w organach PSP, a w odniesieniu do pozostałych także w zakresie szerszym – jak chociażby wraz z informacją dotyczącą daty urodzenia i adresu zamieszkania, naruszałyby przepisy wyżej wymienionych ustaw. Upublicznienie niejawnych informacji zawartych w oświadczeniu majątkowym strażaka może prowadzić do odpowiedzialności karnej na podstawie art. 51 i art. 52 ustawy o ochronie danych osobowych.

Powyższe przepisy mają istotne znaczenie z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa danych zawartych w oświadczeniu majątkowym strażaka.

Zgodnie z treścią art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych odpowiedzialności karnej podlega ten, kto administrując zbiorem danych lub będąc obowiązany do ochrony danych osobowych udostępnia je lub umożliwia dostęp do nich osobom nieupoważnionym. Do zrealizowania znamion tego przestępstwa wystarczające jest samo umożliwienie dostępu do informacji zawartej w zbiorach danych. Zgodnie z przyjętą linią orzecniczą udostępnienie danych bądź umożliwienie do nich dostępu jednej osobie nie wyczerpuje znamion omawianego przestępstwa⁴⁹. Orzeczenie to zostało skrytykowane w piśmiennictwie⁵⁰. Na uwagę zasługuje również stanowisko wyrażone w orze-

47 Art. 36a UoOchDO.

48 Art. 23 ust. 1 pkt 2 UoOchDO.

49 Postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2007 roku, v KK 376/07, Lex nr 351519.

50 Przepis art. 51 UoOchDO nasuwa wątpliwości interpretacyjne. W sytuacji zaś braku jego zastosowania w przypadku ujawnienia informacji jednej osobie należałoby rozważyć zastosowanie art. 266 § 1 kodeksu karnego (A. Herzog: Glosa do Postanowienia Sądu Najwyższego z 21 listopada 2007 r., v KK 376/07, Prokuratura i Prawo 2008, Nr 11, s. 163-168.)

czeniu Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2000 roku zgodnie z którym „ochrona przewidziana w ustawie o ochronie danych osobowych odnosi się także do danych, które nie weszły do zbioru, a zatem administrujący zbiorem danych odpowiada na gruncie art. 51 ustawy także za ochronę tych danych, które były zbierane, ale nie wprowadzono ich do dalszego przetwarzania w zbiorze. Administrujący zbiorem danych odpowiada tu bowiem za udostępnienie lub umożliwienie dostępu do danych osobowych, a nie do zbioru takich danych, a więc także za udostępnienie lub umożliwienie dostępu do takich danych, które z racji zbierania mogły jedynie być (choć nie były ostatecznie) dalej przetwarzane jako element zbioru. Dla odpowiedzialności tej jest zatem obojętne, czy dane osobowe określonej osoby fizycznej stały się elementem zbioru i były w nim dalej przetwarzane, wystarczy zaś, że były one zbierane, w tym i korespondencyjnie”⁵¹.

Należałoby również rozważyć możliwość zastosowania w takim przypadku art. 266 kodeksu karnego. W szczególności gdy zaistnieją okoliczności wskazane w tym przepisie. Odpowiedzialności karnej podlega ten, kto, wbrew przepisom ustawy lub przyjętemu na siebie zobowiązaniu, ujawnia lub wykorzystuje informację, z którą zapoznał się w związku z pełnioną funkcją, wykonywaną pracą, działalnością publiczną, społeczną, gospodarczą lub naukową. W sytuacji gdy administratorem danych jest funkcjonariusz publiczny, czyli właściwy komendant Państwowej Straży Pożarnej, wówczas powstaje możliwość kumulatywnego zbiegu art. 51 ust. 1 ustawy z art. 266 § 2 kodeksu karnego. Stosownie do treści tego przepisu ponosi on odpowiedzialność karną za ujawnienie osobie nieuprawnionej informacji niejawniej o klauzuli zastrzeżone lub poufne lub informacji, którą uzyskał w związku z wykonywaniem czynności służbowych, a której ujawnienie może narazić na szkodę prawnie chroniony interes. Zaznaczenia wymaga, że z uwagi na brak penalizacji nieumyślnego ujawnienia tajemnicy służbowej nie zaistnieje kumulatywny zbieg przepisów we wskazanym zakresie w odniesieniu do art. 51 ust. 2 ustawy, który sankcjonuje działanie nieumyślne⁵². Możliwy jest

51 Postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2000 r., II KKN 438/00, OSNKW 2001, Nr 3-4, poz. 33.

52 Por. W. Kulesza: Ochrona danych osobowych, a nowa kodyfikacja prawa karnego w Polsce, [w:] M. Wyrzykowski (red.), Ochrona danych osobowych, Warszawa 1999, s. 89 i n.

natomiast zbieg przestępstwa określonego w art. 51 ust. 2 ustawy z przestępstwem określonym w art. 231 § 3 kodeksu karnego⁵³.

Na osobną uwagę zasługuje przestępstwo określone w art. 52 ustawy o ochronie danych osobowych, zgodnie z którym odpowiedzialności karnej podlega ten, kto administrując danymi narusza choćby nieumyślnie obowiązek zabezpieczenia ich przed zabraniem przez osobę nieuprawnioną, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Samo niedopełnienie obowiązku ochrony danych osobowych skutkuje odpowiedzialnością karną. ustawodawca nie wymaga, aby dane te zostały zabrane lub uszkodzone⁵⁴.

Wskazane powyżej przepisy karne zawarte w ustawie o ochronie danych osobowych stanowią odpowiednik art. 267 i 276 kodeksu karnego. Przepisy ustawy o ochronie danych, są normami szczegółowymi i wyłączają postanowienia zawarte w kodeksie karnym. Jednakże, w stosunku do osób nieponoszących odpowiedzialności na podstawie ustawy o ochronie danych osobowych, należy stosować przepisy kodeksu karnego.

PODSUMOWANIE

Przedstawiciele niektórych grup zawodowych, które ze względu na charakter i rodzaj wykonywanej pracy muszą liczyć się z ograniczeniami sfery prywatnej. Do takiej grupy zalicza się funkcjonariuszy pożarnictwa Państwowej Straży Pożarnej, na których ustawodawca nałożył obowiązek złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. W stosunku do tej grupy zawodowej usprawiedliwione jest szersze wkraczanie w autonomię informacyjną z uwagi na charakter wykonywanych obowiązków służbowych.

Podsumowując rozważania na temat prawnokarnej ochrony danych osobowych zawartych w oświadczeniu majątkowym funkcjonariusza pożarnictwa warto zaznaczyć, iż ta problematyka jest aktualna. Istnienie w porządku prawnym przepisów określających ogólne zasady zabezpieczenia danych osobowych funkcjonariuszy pożarnictwa jest niezbędne. Tym bardziej uzasadnione jest zastosowanie sankcji karnych w przypadku naruszenia obowiązujących norm.

53 Odpowiedzialności karnej podlega funkcjonariusz publiczny, który nieumyślnie przekracza swoje uprawnienia lub niedopełnia obowiązków przez co działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego i wyrządza istotną szkodę.

54 M. Jabłoński, K. Wygoda: Dostęp do informacji i jego granice, Warszawa 2002, s. 289.

LITERATURA

- [1] Drozd A.: Zakres zakazu przetwarzania danych osobowych, PiP 2003, nr 3.
- [2] Herzog A.: Glosa do Postanowienia Sądu Najwyższego z 21 listopada 2007 r., v KK 376/07, Prokuratura i Prawo 2008, nr 11.
- [3] Jabłoński M.: Wygoda K., Dostęp do informacji i jego granice, Warszawa 2002.
- [4] Jackowiak U.: Ochrona danych osobowych w prawie pracy, PiZS 1998, nr 7-8.
- [5] Kulesza W.: Ochrona danych osobowych, a nowa kodyfikacja prawa karnego w Polsce, [w:] Wyrzykowski M.(red.): Ochrona danych osobowych, Warszawa 1999.
- [6] Litwiński P.: Zasada autonomii informacyjnej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego a stosowanie przepisów o ochronie danych osobowych [w:] Fajgielski P.(red.), Ochrona danych osobowych w Polsce z perspektywy dziesięciolecia, Lublin 2008.
- [7] Sieńczyło-Chlabicz J.: Wolność prasy a ochrona danych osobowych osób pełniących funkcje publiczne, [w:] Nerka A., Wyka T.(red.), Granice ochrony danych osobowych w stosunkach pracy, Warszawa 2009.
- [8] Sibiga G.: Postępowanie w sprawach ochrony danych osobowych, Warszawa 2003.
- [9] Siostrzonek A.: Dane osobowe gromadzone w bazach danych, Rejent 1999, nr 9.
- [10] Szpor G.: Publicznoprawna ochrona danych osobowych, PUG 1999, nr 12.
- [11] Szymczak M.(red.): Słownik języka polskiego, t. III, Warszawa 1998.
- [12] Winczorek P.: Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Warszawa 2000.
- [13] Wygoda K.: Polska ustawa o ochronie danych osobowych jako jedna z gwarancji prawa do prywatności, Humanistyczne Zeszyty Naukowe 1998, nr 13.

AKTY PRAWNE

- [1] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., DzU 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.
- [2] Ustawa z 5 sierpnia 2010 r., o ochronie informacji niejawnych, DzU 2010, nr 182, poz. 1228 z późn. zm.

- [3] Ustawa z 29 sierpnia 1997 r., o ochronie danych osobowych, t.j. DzU 2015, poz. 2135 z późn. zm.
- [4] Ustawa z 24 sierpnia 1991 r., o Państwowej Straży Pożarnej, tj. DzU 2016, poz. 603.
- [5] Rozporządzenie z 11 maja 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez administratora bezpieczeństwa informacji rejestru zbiorów danych, DzU 2015, poz. 719.
- [6] Rozporządzenie z 11 maja 2015 r. w sprawie trybu i sposobu realizacji zadań w celu zapewniania przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez administratora bezpieczeństwa informacji, DzU 2015, poz. 745.
- [7] Rozporządzenie z 11 maja 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, DzU 2011, nr 103, poz. 601.
- [8] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 25 lutego 2008 r. w sprawie trybu postępowania w sprawach oświadczeń o stanie majątkowym strażaków Państwowej Straży Pożarnej oraz wzoru oświadczenia o stanie majątkowym osób pełniących funkcje organów Państwowej Straży Pożarnej, t.j. DzU 2013, poz. 1591 z późn. zm.
- [9] Rozporządzenie z 11 grudnia 2008 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, DzU 2008, nr 229, poz. 1536.
- [10] Rozporządzenie z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, DzU 2004, nr 100, poz. 1024.
- [11] Rozporządzenie dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych DzU 2004, nr 94, poz. 923.

ORZECZNICTWO

- [1] Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 19 lutego 2002 r., U 3/01 OTK-A 2002, nr 1, poz. 3.
- [2] Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 listopada 2002 r., SK 40/01, OTK-A 2002, nr 6, poz. 81.

- [3] Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 20 marca 2014 r., II SA/Kr 127/14, Lex nr 1520003.
- [4] Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 9 kwietnia 2013 r., II SA/Wa 211/13, Lex nr 1317030.
- [5] Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 11 października 2013 r., II SA/Kr 682/13, Lex nr 1384885.
- [6] Postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2007 roku, V KK 376/07, Lex nr 351519.
- [7] Postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2000 r., II KKN 438/00, OSNKW 2001, nr 3-4, poz. 33.
- [8] Decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 25 października 2005 r., w sprawie Wypych v. Polska, nr 2428/05, LEX nr 157749.